

Satyam, Shivam, Sundram #11 vraag 1
Je kunt een nederig mens niet kwetsen.
12 november 1987 in het Chuang Tzu Auditorium.

Vraag 1

Geliefde Osho,

Wat is het verschil tussen nederig zijn, schuchter zijn, en gewoon je uit angst schuil houden?

Anand Shantideva, het verschil tussen nederig zijn, schuchter zijn, en gewoon uit angst je schuil houden is enorm groot. Maar de onbewustheid van de mens is zodanig dat hij zelfs niet in staat is om onderscheid te maken tussen zijn eigen daden en het beantwoorden aan de werkelijkheid, anderszins is het verschil zo duidelijk dat zelfs de vraag stellen nutteloos is.

Eerst moet je dieper in het woord 'nederig' gaan. Alle godsdiensten hebben er een verkeerde gevoelswaarde aan gegeven. Met nederig bedoelen ze precies het tegenovergestelde van de egoïst. Dat is niet zo. Zelfs de exacte tegenpool van het ego zal nog steeds het ego zijn, die zich achter façades verbergt. Het is een enkele keer te zien in een zogenaamd nederig mens: hij denkt nederiger te zijn dan wie dan ook – en dat is het ego. Nederigheid kent niet zo'n taal.

Ik heb je het verhaal verteld van de drie Christelijke monniken. Hun kloosters waren dicht bij elkaar in de bergen en ze moesten elkaar iedere dag passeren bij het kruispunt. Op een dag was het te heet en ze besloten wat uit te rusten en met elkaar wat te praten. Ze waren tenslotte allemaal Christen; ze behoorden dan wel tot een andere orde, maar hun grondbeginselen waren Christelijk.

Toen ze in de schaduw van een boom zaten, zei de eerste. "Het is absoluut duidelijk dat jullie kloosters misschien iets hebben, maar je kunt er niet zo'n wijsheid, zo'n geleerdheid vinden als je in ons klooster zult vinden."

De tweede zei, "Jij hebt de vraag opgeworpen, vandaar dat ik dit moet zeggen: in jouw klooster kan men geleerdheid bezitten, maar daar gaat het niet om. Niemand is meer ascetisch, gedisciplineerd dan de mensen van ons klooster. Hun soberheid is onvergelijkbaar, en op het ultieme moment van het oordeel, onthoudt het, zal geleerdheid niet meetellen. Wat mee zal tellen zal soberheid zijn."

De derde man lachte en hij zei, "Jullie hebben allebei gelijk over jullie kloosters, maar jullie weten niet de ware essentie van het Christendom, en dat is nederigheid. Wij zijn de top in nederigheid."

Nederigheid en de top? Dan is het gewoonweg een onderdrukt ego. Uit hebzucht, uit een enorme hebberigheid om het paradijs te bereiken en al het plezier ervan te genieten, is een mens in staat om zijn ego te onderdrukken en nederig te worden.

Voordat ik je kan vertellen wat werkelijke nederigheid is moet je onechte nederigheid begrijpen. Als je het onechte niet begrijpt is het onmogelijk om het ware te definiëren. In feite, door het onechte te begrijpen zal het ware vanzelf bij jou in zicht komen.

Onechte nederigheid is gewoon onderdrukte ego, die voorwendt nederig te zijn maar ernaar verlangt de top te zijn. Authentieke nederigheid heeft niets met het ego te maken; het is afwezigheid van het ego. Het maakt geen aanspraak van superieur te zijn ten opzichte van wie dan ook. Het is een gewoon en zuiver inzicht dat er niemand superieur is, en dat er niemand inferieur is; mensen zijn gewoon zichzelf, onvergelijkbaar uniek. Je kunt hen niet als superieur of inferieur vergelijken.

Vandaar dat de authentieke nederige mens erg moeilijk te begrijpen is want hij zal niet nederig zijn op de manier die jij begrijpt. Jij hebt honderden nederige mensen gekend, maar het waren allemaal egoïsten en je had niet genoeg inzicht om hun onderdrukte ego te zien.

Eens kwam er een Christelijke vrouwelijke missionaris, een jonge, mooie vrouw, naar mijn huis. Ze bood me de heilige Bijbel aan en een paar andere pamfletten, en ze zag er erg nederig uit. Ik zei tegen haar, "Neem al die rommel hier vandaan. Die heilige Bijbel van jou is een van de meest onheilige geschriften in de wereld." En meteen ontplofte ze, en vergat alle nederigheid. Ik zei tegen haar, "Je kunt de bijbel hier laten. Het was gewoon een manier om je te laten zien wie je bent. Je bent niet nederig, anders zou je niet gekwetst zijn." Alleen het ego wordt ooit gekwetst. Je kunt een nederig mens niet kwetsen.

Ware nederigheid is gewoonweg egoloosheid. Het is het afstand gedaan hebben van elke persoonlijkheid en de decoratie die je om je heen hebt verzameld, en gewoon weer te zijn als een klein kind die niet weet wie hij is, die niets omtrent de wereld weet. Zijn ogen staan helder; hij kan het groen van de bomen met meer gevoeligheid zien dan jij kunt zien. Jouw ogen zitten vol stof die jij geleerdheid noemt. En waarom heb je dat stof verzameld dat je blind maakt? Omdat geleerdheid in de wereld enorm veel energie aan jouw ego geeft. Jij weet en anderen weten niet. De nederige mens weet niets. Hij heeft de hele cirkel terug afgelegd naar de onschuld van zijn kindertijd. Hij is vol verwondering. Hij ziet mysteriën overal. Hij verzamelt steentjes en schelpen op het strand, en verheugt zich alsof hij diamanten, en smaragden en robijnen heeft gevonden.

In mijn kindertijd maakte ik het mijn moeder erg moeilijk – en ook mijn kleermaker, want dan zei ik tegen hem, “Maak er zoveel mogelijk zakken in.” Hij zei, “Alleen op één voorwaarde – dat je tegen niemand vertelt wie deze kleding gemaakt heeft. Door jou ben ik klanten aan het verliezen. Ze zeggen, ‘Die kleermaker is een beetje achterlijk’”... want ik had zakken van voren, van achteren, opzij, op de broeken zoveel als maar mogelijk was.

Ik zei tegen hem, “Waar je een beetje plaats kunt vinden, maak daar een zak.”

Hij zei, “Ben je niet helemaal fris of zo?”

Ik zei, “Je mag van alles denken, maar ik heb zoveel zakken nodig.” Want bij de rivier van mijn dorp waren zoveel mooie gekleurde steentjes, en ik moest die wel verzamelen, en ik had verschillende zakken nodig voor verschillende kleuren.

Mijn moeder was erg boos want ik ging slapen met al mijn steentjes in mijn zakken. Als ik in slaap was begon ze al mijn stenen uit mijn zakken te halen: “Hoe kun je nou slapen met zoveel stenen?”

Ik zei tegen haar dat dit bedriegen was, niets zou met me gedaan mogen worden terwijl ik sliep.

Kindertijd heeft een onmetelijke helderheid. In die helderheid, in die transparantie, in dat perspectief lijkt de hele wereld een wonder.

De nederige mens keert terug naar dit wonderlijke bestaan. Wij nemen het als iets vanzelfsprekends, maar je ziet niet hoe vanuit dezelfde aarde een lotus bloem bloeit, en een rozenstruik, en miljoenen andere bloemen. De aarde heeft geen kleuren, waar komen die prachtige kleuren vandaan? De aarde is erg ruw; waar komen die fluwelen rozen vandaan? De aarde heeft geen groen van zichzelf; waar komen de groene bomen vandaan?

De nederige mens is weer als een kind. Hij maakt nergens aanspraak op, maar heeft slechts dankbaarheid – dankbaarheid voor alles; zelfs dankbaarheid voor dingen waarvan jij niet kunt bevatten hoe iemand daar dankbaar voor kan zijn.

Een Soefi mysticus, Junnaid, was op een religieuze pelgrimstocht met zijn discipelen. In zijn mysterie-school was het bijna routine voor de discipelen om met de meester samen te bidden. En zijn gebed was altijd hetzelfde, het eindigde met dankbaarheid aan God: “Hoe kan ik ooit iets terug doen? U geeft me zoveel, u schenkt zoveel gelukzaligheid over me uit, en u verwacht nooit dat ik er iets voor terug zal geven. Ik heb niets anders dan dankbaarheid. Vergeef me voor mijn armoede, maar ik dank u voor alle grote dingen die u me heeft gegeven.”

Niemand had er ooit bezwaar tegen gemaakt. De mysterie-school van Junnaid floreerde, mensen kwamen van verafgelegen plaatsen; het was een van de rijkste scholen van de Soefi's geworden. Maar op de pelgrimstocht begonnen de discipelen te weifelen over het laatste gedeelte van het gebed.

Op een dag passeerden ze een fanatiek dorp. Mohammedanen geloven niet dat de Soefi's werkelijk Mohammedanen zijn – de Soefi's zijn de enige echte Mohammedanen in de hele wereld.

Mohammedanen – de orthodoxe Mohammedanen, de priesters – veroordelen de Soefi's dat ze verkeerd gegaan zijn omdat ze de massa verlaten hebben en ze begonnen zijn op hun eigen eenzame paden te gaan. Ze maken zich niet druk om traditie, en ze zeggen heel duidelijk dat “als er iets fout is in de traditie zullen we dat corrigeren”.

Bijvoorbeeld, Mohammedanen bidden in hun gebed tot God, en eindigen het gebed dat de God van de Mohammedanen de enige God is, er is slechts één God, en er is slechts één heilig boek, de Koran, en er is slechts één profeet, Hazrat Mohammed.

De Soefi's gebruiken nooit het hele gebed; zij zeggen gewoon er is slechts God – en niets anders. Ze laten de

twee punten vallen dat er slechts één heilig boek is, de Koran, en dat er slechts één profeet is, Hazrat Mohammed. Dit kwetst de orthodoxe Mohammedanen.

De Soefi's zijn erg nederige mensen en open voor alle bronnen – het maakt hen niet uit of het van Christelijke bronnen komt, of joodse bronnen, of Hindoe bronnen. Waarheid is waarheid; van welke deur het jouw wezen binnenkomt is irrelevant.

Dat fanatieke dorp gaf hen geen onderdak, gaf hen geen voedsel, stond hen zelfs niet toe om van hun bron te drinken. Het was woestijngebied, en dit ging zo drie dagen door. Ze sliepen de koude nachten in de woestijn de hele nacht bibberend, hongerig, dorstig, afgewezen, veroordeeld – en in het laatste dorp werden ze zelfs gestenigd. Maar hoe dan ook overleefden ze het en ontsnapten.

Maar de meester ging door met bidden, gewoon op dezelfde manier zoals hij deed in zijn mysterie-school: “Hoe veel hebt u ons gegeven! Uw compassie is oneindig! En u kent onze armoede – wij kunnen u niets geven behalve onze oprechte dankbaarheid.”

Dit nu was te veel. Drie dagen geen voedsel, geen onderdak, koude nachten in de woestijn... de discipelen konden het niet meer verdragen. Junnaid gaat een beetje te ver. Een van de discipelen zei hem, “Laat tenminste voor zulke dagen het laatste gedeelte eruit.” Junnaid zei, “Je begrijpt het niet. God heeft ons drie dagen gegeven als een vuurdoop. Zijn compassie is oneindig; hij probeert gewoon te zien of ons vertrouwen ook oneindig is of niet, of ons vertrouwen enige voorwaarde heeft. Als je door die drie dorpen was ontvangen, verwelkomd, goed voedsel had gekregen, onderdak om te rusten” – want Mohammedanen hebben veel respect voor mensen die een heilige pelgrimstocht maken – “dan zouden jullie het met mijn gebed eens zijn geweest. Want tot nu toe waren jullie het er altijd mee eens, voor de eerste keer geeft God me de gelegenheid om te tonen dat het niet alleen op goede dagen is dat ik dankbaar ben. Wat er ook gebeurt, mijn dankbaarheid zal onwankelbaar blijven. Zelfs in mijn dood zal ik met dezelfde woorden op mijn lippen sterven.”

Een nederig mens leeft een onvoorwaardelijk leven van dankbaarheid – niet slechts dankbaarheid aan God, maar dankbaarheid aan menselijke wezens, aan de bomen, aan de sterren, aan alles.

Schuchter zijn is een andere manier van het ego. Het is bijna in iets decoratiefs veranderd. Een persoon die zich verlegen voelt, in het bijzonder de vrouwen in het Oosten, worden als erg bevallig gezien, omdat ze zo schuchter zijn – maar ze zijn schuchter omdat men denkt dat het zo geweldig is.

In het Westen is deze schuchterheid van vrouwen langzaamaan aan het verdwijnen want er wordt niet meer gedacht dat het enige waarde heeft. Het toont gewoonweg een lange traditie van slavernij. De moderne vrouw in het Westen heeft het afgeworpen want het was ook een keten die je vastbindt, en om bevrijd te worden moet ze verbroken worden.

Op welke momenten begin jij je schuchter te voelen? Dat zijn de momenten als iemand je prijst; dat zijn de momenten als iemand zegt, “Je bent zo mooi” – en jij weet dat het niet waar is, er zijn niet zoveel mooie mensen in de buurt. Maar bijna iedereen zal wel een idioot tegenkomen die zal zeggen, “Jij bent zo mooi!” En dan ontstaat er verlegenheid, want jij weet dat het niet waar is, maar het is erg ego-versterkend.

Je kunt het eens proberen, je kunt tegen de lelijkste man of vrouw zeggen, “Mijn God! De wereld heeft nog nooit zoiets als u gezien. U bent zo mooi dat zelfs Cleopatra niets is vergeleken bij u.” En zelfs de lelijkste vrouw zal het niet ontkennen. Ze zal in feite zeggen, “U bent de enige mens die deze gevoeligheid heeft...”

Het gebeurde eens dat ik van een college werd weggestuurd.... Ik werd van veel colleges weggestuurd en van veel universiteiten; op die manier gaf me dat grote rijkdom. Niemand heeft tot zoveel colleges behoord en tot zoveel universiteiten. In de stad waar ik was waren twintig colleges; er kwam een tijd dat geen enkel college bereid was om me te accepteren.

Ik vroeg die directeuren, “Wat is het probleem?”

Ze zeiden, “Jij bent niet het probleem. We kunnen zeker niet zeggen dat jij het probleem bent, omdat je van elk ander college weggestuurd bent – niet omdat je een probleem bent, maar omdat je zulke situaties creëert dat professoren hun ontslag beginnen te nemen. Er kan niets tegen jou gezegd worden, want je stelt alleen maar relevante vragen. Maar omdat de professoren ze niet kunnen beantwoorden voelen zij zich vernederd. We willen niet dat onze staf verstoord wordt.”

Er bleef slechts een college over, en ik dacht dat het beter was om er niet direct heen te gaan maar een indirecte manier te vinden. Dus in plaats van naar het kantoor van het college te gaan, informeerde ik naar de directeur, zijn kwaliteiten, waar hij van hield en waar niet van. En van elke bron verzamelde ik informatie over de directeur. Ze zeiden, “Hij is een erg religieus man. Vroeg in de ochtend om vier uur verstoort hij de

hele buurt –want hij is een erg grote man, erg dik, en hij is een toegewijde van Moeder Kali van Calcutta. Hij heeft een groot standbeeld in zijn huis, hij heeft een tempel gemaakt, en als hij begint te schreeuwen wat hij bidden noemt... hij is de enige man in de stad die een menigte van tienduizend mensen kan toespreken zonder een microfoon. En hij wordt uitermate bedwelmd door zijn eigen woorden....”

Ik zei, “Dat zal genoeg zijn.” Ik ging vroeg in de ochtend om vier uur naar het huis van de directeur. Hij was in zijn tempel, enkel met een kleine doek om hem heen – verder was hij bijna naakt – en hij galmde onophoudelijk, “Jai Kali, Jai Kali, Jai Kali...” De woorden betekenen “Overwinning voor de Goddelijke Moeder.”

Ik zat in de hoek van zijn tempel en ik begon ook te schreeuwen, “Jai Kali!” Hij keek rond, want dit was de eerste keer dat iemand zich bij hem had gevoegd. Ik schreeuwde uit alle macht, want ik kan niet zonder een microfoon spreken. Maar dat was absoluut noodzakelijk....

Hij vroeg me, “Wie ben je? “

Ik zei, “Gewoon een toegewijde van de Goddelijke moeder van Calcutta – maar ik ben een kleine toegewijde, u bent een grote toegewijde. Ik ben gewoon gekomen om aan uw voeten te zitten, want in deze hele stad bent u de enige religieuze man.”

Hij zei, “Jij bent de enige mens die me ooit heeft begrepen; verder klagen alle anderen over me bij de politie, en mijn staf in het college denkt dat ik niet helemaal fris ben.”

Ik zei, “Al die idioten zijn niet belangrijk. Een man met liefde in zijn hart verklaart dat u de grootste toegewijde van Moeder Kali bent. U bent de meest spirituele man die ik ben tegengekomen.”

Hij zei, “Kan ik iets voor je doen?”

Ik zei, “Niet veel... Ik wil gewoon tot uw college toegelaten te worden. Ofschoon er twintig colleges zijn, als ik de gelegenheid en kans heb onder uw goedheid te zijn, zou ik in geen enkel ander college binnen kunnen gaan.”

Hij zei, “Je bent toegelaten. En de dag dat je komt, vul de formulieren in, ik geef je een studiebeurs, en als je in het studentenhuis wilt wonen hoef je niet te betalen. Jij bent de enige persoon in mijn hele leven die mij heeft begrepen. Zelfs mijn vrouw niet, ook mijn kinderen niet – iedereen denkt dat ik gek ben, dat er iets mis is.”

Ik ging naar zijn college en hij verwelkomde me aan de poort. Zelfs zijn eigen staf van professoren en studenten konden het niet geloven. Hij liep met mij naast zich naar zijn kantoor en hij zei tegen me, “Jij hoeft niets te betalen in dit college. Maar omdat men te weten is gekomen dat jij bent toegelaten ... ze zijn net zo bang voor jou als ze bang voor mij zijn. Dus er is één voorwaarde... Omdat ik niet de hele staf wenst te verstoren – ze zijn allemaal tegen jou, en ik weet dat ze ook tegen mij zijn; het zijn allemaal niet-religieuze, materialistische mensen – dus je moet het me vergeven. Slechts één voorwaarde... je kunt niet de lessen bijwonen.”

Ik zei, “Ik geef niet om lessen. Kan ik wel in de tempel komen?”

Hij omarmde me, en met tranen in zijn ogen zei hij, “Op deze leeftijd heb je zo’n zuiver hart. De deuren van mijn tempel zullen altijd open zijn voor jou. Ik houd ze gesloten vanuit angst dat de burens het standbeeld vernietigen. Maar ik zal jou een kopie van de sleutel geven, zodat je er wanneer je wilt heen kunt gaan. Doe de deur van binnen op slot, zodat zelfs als zich een menigte verzamelt, je geen zorgen hoeft te maken. Dit soort verwarring komt altijd op het pad van religieuze zoekers.”

Ik zei, “Maakt u zich geen zorgen.”

Toen ik afgestudeerd was aan zijn college, had ik geen enkele les bijgewoond. Ik verhuisde naar een andere plaats voor mijn postdoctoraal, dus ik dacht dat het beter was om hem de waarheid te vertellen.

Ik ging naar hem toe, ontmoette hem in de tempel en ik zei, “Het ligt me erg zwaar op het hart; ik wil je de waarheid vertellen. Je zei dat ik je begreep, en dat ik de enige persoon was die je begreep. Ik bied mijn excuses aan, maar ik begrijp je ook niet – en ik ben er absoluut zeker van dat sommige hoofdzaken te los of te vast zitten.”

Hij zei, “Wat zeg je nu?”

Ik zei, “Ik ben geslaagd en nu is er geen enkel probleem. Het was gewoon omkoperij, een spirituele omkoperij.”

En toen ik had gezegd, “Jij bent de grootste religieuze persoon die ik tegengekomen ben,” zag zelfs die dikke en erg grote man er schuchter uit. Het is het ego dat weer een ander spel speelt. De ego-loze mens voelt

zich nooit verlegen. Als je iets onwaars over hem zegt, zal hij zelf het weerleggen. Hij wenst zich in zijn absolute authenticiteit te laten zien.

En het laatste punt, "gewoon uit angst verstoppen." Allemaal zijn het verschillende uitdrukkingen van het ego: een valse nederigheid, verlegen zijn – heel goed wetend dat wat er gezegd is niet waar is – en het derde, verbergen uit angst. Behalve het ego is er in jou niets wat ooit angst voelt, want het ego is het enige wat vals is en wat moet sterven. Noch jouw lichaam zal verdwijnen – het zal gewoon teruggaan naar zijn basis elementen – noch zal jouw bewustzijn zal sterven. Het zal zijn reis in hogere niveaus en uitdrukkingsvormen voortzetten, of het kan uiteindelijk verdwijnen in het universeel bewustzijn. Maar dat is geen dood. Dat is groter, onmetelijk worden... oneindig en eeuwig. Het is geen verlies. Het enige dat zal gaan sterven -en voortdurend is gestorven elke keer als jij gestorven bent- het lichaam gaat naar de stoffelijke elementen, het bewustzijn gaat naar het universele bewustzijn, of in een nieuwe vorm van bewustzijn – het enige dat steeds weer sterft is het ego. Dus ego is de grondoorzaak van alle angst in jou.

Iemand die ego-loos is heeft ook geen angst. Shantideva, het is gewoon intellectuele waarneming wat jou betreft. Het is geen intellectueel onderscheid wat mij betreft; het is mijn ervaring. De dag dat mijn ego verdween, vond ik een totaal nieuw soort nederigheid. Ik vond dat er niets is om verlegen over te zijn, en ik heb op geen enkele manier iets te verbergen uit angst.

Dit kan ook jouw ervaring worden, en tenzij het jouw ervaring wordt zal gewoon intellectueel begrip niet genoeg zijn. Meditatie kan je helpen om van je ego af te komen en deze drie dingen zullen allemaal verdwijnen. Maar in een onbewuste staat is het erg moeilijk om onderscheid te maken tussen authentieke nederigheid en wat nep is.

Iemand zei tegen me, "Niet alleen dat wat morgen zal brengen weet ik niet, ik ben nog steeds niet helemaal zeker wat gisteren heeft gebracht."

We leven allemaal als een slaapwandelaar die in zijn slaap wandelt. Ons bewustzijn is zo oppervlakkig, en ons onbewuste is zo diep... Al onze daden komen vanuit ons onbewuste, al onze beslissingen komen vanuit het bewuste. Vandaar dat onze besluiten en onze daden nooit synoniem zijn. Jij zegt iets maar je doet iets anders, omdat er in jou zelf een grote breuk is.

De doener is het onbewuste, en de bewuste mind is zo klein dat het alleen maar kan praten. Dus iedereen spreekt mooi. Zelfs de grootste dichters, schilders, kunstenaars van verschillende dimensies – wat ze met schilderen of beeldhouwen of dichtkunst doen is slechts van hun bewuste mind. Het is hun manier van praten, het is hun manier van uitdrukken – communiceren met anderen. Maar het is erg ongelukkig om te ervaren dat, als je met deze mensen persoonlijk in contact komt, ze meer doorsnee zijn dan gewone mensen. En ze hebben zulke gouden poëzie geschreven....

Ik ken toevallig bijna alle grote dichters van dit land, want ik heb door heel het land gereisd, en ik heb allerlei soorten mensen ontmoet. Ik was verbaasd: ik had hun poëzie gelezen, en ik had van hun poëzie gehouden, maar ik kon niet geloven dat zulke gewone mensen tot zo'n hoogte konden komen.

Langzaam werd ik bewust van een scheiding. De bewuste mind praat en ze praat mooi, maar de onbewuste mind weet niets van jouw bewustzijn af. Voor zover het handelen en jouw manier van leven aangaat, zal het komen vanuit het onbewuste. Het is enorm, het is jouw erfenis van miljoenen jaren van menselijke evolutie; het heeft geweldig veel macht. Onthoudt dat, als je in de greep van het onbewuste bent, er geen manier is om de dingen te zien zoals ze zijn.

Behalve meditatie, is er geen manier om licht in de onbewuste duisternis van jouw wezen te brengen. Als je meditatie groeit, groeit jouw bewustzijn, je onbewustheid vermindert. Op het ultieme punt is jouw bewustzijn totaal, en is jouw onbewuste compleet verdwenen. Dat is het ogenblik waarop jouw woorden en jouw leven en jij allemaal synoniem zijn. Dan is er geen gespletenheid, geen scheiding, geen strijd.

Wat de doorsnee mensheid betreft, ze kan mooie schilderijen appreciëren, maar haar appreciatie is ook weer een uitdrukking van het ego.

Ik heb over een hele rijke vrouw gehoord die een Picasso had gekocht. Ze bewaarde de Picasso in haar salon. Ze kon niet begrijpen wat het voorstelde, ze kon zelfs niet uitmaken of het misschien ondersteboven of recht hing. Vaak was Picasso zelf verbaasd, wat heeft hij geschilderd?

Picasso was zeker een groot kunstenaar, maar geen bewuste kunstenaar. Hij heeft de kleuren in de meest mooie combinaties rijkelijk uitgesmeerd, maar zijn schilderijen hebben geen enkele titel. Hij kon zelf geen hoogte krijgen waar ze over gingen, en als er hem naar werd gevraagd was hij erg boos. Hij zei, "Niemand vraagt aan de roos, niemand vraagt aan de bomen, niemand vraagt aan de zon en de maan, wat voor betekenis ze hebben. Waarom treiter je mij dan door steeds te vragen, 'Wat is de betekenis van het schilderij?' Het is gewoon mooi, het heeft geen betekenis."

De vrouw was gewoon een exhibitionist: ze wilde laten zien dat ze een Picasso had – een miljoen dollar waard. Maar het gebeurde vaak... een criticus kwam kijken en zei dan "Het is namaak," Onmiddellijk werd het schilderij verwijderd. Dan kwam er een andere criticus die zei, "Ik wil het schilderij zien" – en het was al in de kelder gegooid. Hij zei dan, "Wie zegt dat het vals is? Het is absoluut authentiek" – en opnieuw kwam het in de salon . Dit gebeurde vaak.

Jouw ego is een erg subtiel verschijnsel. Als iets het vervult, is het goed. Als het niet vervuld wordt, is het kwaad. En iedereen pretendeert grote muziek te waarderen, gewoon om te laten zien dat hij grote muziek begrijpt, grote poëzie, grote literatuur – enkel om te laten zien dat hij het begrijpt. Maar de werkelijkheid is anders. Ego wil nooit dat ene ding accepteren – onwetendheid.

Kleine Ernie werd erg moe van de lange preek in de kerk. Op luide fluisterton vroeg hij zijn moeder, "Als we hem nu het geld geven, zal hij ons dan laten gaan?"

Dit is zuiver onschuld. Als hij geld wil, geef hem het geld en laat ons weggaan. Waarom ons laten kwellen? Maar alleen een kind kan dat zeggen, en ik zou willen dat al mijn sannyasins weer kinderen werden.

"Jongens," zei Vader O'Flanagan tegen zijn bijbelklasje, "Je moet nooit je humeur verliezen. Je moet nooit vloeken, of opgewonden of boos worden. Ik doe dat nooit. Nu om te illustreren – zie je die grote vlieg op mijn neus? Een groot aantal slechte mensen zou boos worden op die vlieg, maar ik niet. Ik verlies nooit mijn humeur. Ik zeg gewoon, 'ga weg, vlieg, ga weg.'"

En toen sprong hij plotseling op en zei, "Jezus Christus! Het is een bij, de rotzak!"

Zo dun is de laag van bewustzijn.... Onze pretenties, onze beloften zijn slechts oppervlakkig. Hij vergat alles over de grote preek die hij aan het geven was, hij gedroeg zich precies zoals hij vertelde wat anderen niet moeten doen.

Shantideva, het zou goed zijn om niet alleen nieuwsgierig te zijn omtrent het onderscheid tussen de dingen. Word meer een mediterende, dan zal het antwoord binnenin jouzelf ontstaan. Alleen jouw antwoord kan je werkelijk wijs maken. Je kunt antwoorden verzamelen van anderen maar dan zul je steeds onwijs blijven.